Найтемнішого літа, чорного, наче гість,
що приїхав іздалеку,
втомлений і байдужий до того,
званий він а чи обраний,
що приїхав, і ліг, і спить, —
того літа ми назви забудемо
і заваримо чай мовчазний, —
зустріч в’язнів, покинутих усіма,
сни, залишені на підлозі карцера,
і уявлення птахів, зужиті слова,
намагання позбутися тіні,
яку кликали пам’яттю,
і вивчити мову крилату — про що
сповіщає сапфіровий птах?

Ще тоді — коли ангели сестрам твоїм
шепотіли про долю твою у майбутньому часі,
і мовчав лиш один, той, що мовив раніше:
служити не буду, —
ти вийшов із гри, не дивився у вікна,
не пробував навіть вишень,
але ти не подумав, що гра
неодмінно триватиме далі,
ти вважав, що без тебе прокинуться паузи,
діалоги урвуться, розсиплеться бісер
і вірна струна
провисне над прірвою в житі;
вони встали, ті паузи, так,
високі та чорні, мов літо,
захололи у камінь, його на собі
мали нести собаки,
бездомні і славні, жодна з них
не полишила ношу нестерпну, —

ти пішов, ти вважав, що невинен
і гинуть не мусиш разом з усіма.

І зостався я сам, а зі мною —
собаки та вірші.

Шепіт майстра тепер — до кого він
і про що?

І невже нам не знати
ніколи нічого насправді?
Але щó ти пізнати хотів у світі оцьому,
чорному, наче літо двадцять років тому?
В однині всі герої тоді залишалися,
нині ж, поглянь, скільки визволених в'язнів
крокує фосфоричними площами тіней своїх —
світло іззаду, і кожний іде по своїй.

Кожний іде по собі.

Якби ж мали вони всі по свічці
і несли ті свічки перед себе,
тоді темрява ззаду була би,
темрява кольору очей твоїх опівночі,
чорних, наче гості, що приїхали здалеку,
привезли апельсини і дзвони, —
хто насмілиться дати їм хліба й води
із криниці, пелюстками повної,
що вночі усе падали й падали?
Ти подмуш, і вони відпливуть,
пелюстки відпливуть ген до іншого берега,
там коні пасуться, опівнічне пасеться буття,
роса там подібна до світлого храму Брата Франциска;
вони туди допливуть, гвардія сніжнобіла,

бо то їхня одвічна держава,
там сидить король прокажений,
він на коней дивиться і на дітей,
він рахує пелюстки і зорі,
він заснути жадає щоночі, —
але воїни злі, вони колють списами його, —
і мусить король прокажений
рахувати валторни, яких наросло
ціле поле, срібне поле, давно,
ще тоді, як періоди сну
співпадали з періодом ночі, темної ночі,
чорної, наче гість, що приїхав іздалеку,
не привіз він нічого з собою,
не привіз він нічого з собою.

Раптом зірвавшись на поклик, не чутний нікому,
землю покинувши ту, що батьки називали вітчизною,
літо покинувши те, що усі найчорнішим назвали,
довго ідуть, своєї вітчизни та літа шукаючи;
дощ настигає і втома, та ніхто не ховається —
може,
це скрапує наша вітчизна,
Літа Господнього бризки.
Чорні дощі обмиють пилюку і з тебе, дарма
що вони не з твоєї землі; зупинилося все,
злива легка і заклична, кликати треба лиш тих,
що нас запросити не зможуть ніколи, смертні
істоти,
обирати лиш тих, що не зрадять і в смерті.

І зостався я сам, а зі мною собаки та вірші.

А потому — коли ми збагнули ув’язнення власне,
почали малювати його на піщаних дорогах лісів,
нас ніхто зрозуміти не міг, хоча мова була і одна,

та до чого тут мова — собаки свій камінь нестимуть
у серпень,
а може, і далі, до оселі майстрів,
що вночі до Орлового озера сиплють небесну поживу,
на світанку зникає вона і вода стає світло-рожева,
і розплющують очі тендітні принцеси лілеї,
Сестри Лілеї,
і рибу найпершу у дзьобі несе сапфіровий птах,
Брат Зимородок, Рибалка-Король;
вони прийдуть і скажуть, ті славні, без прив’язі, пси:
о майстри, ми принесли вам камінь, щоб ви
неквапливо, ретельно і шанобливо
змайстрували нам Бога Собачого, —
лиш одному Йому ми належати хочемо:
Богу Бездомних Собак;
а майстри їм у відповідь скажуть,
що це зовсім не камінь, а паузи —
позамовність лілей,
провисання струни,
брак потрібного слова,
мовчання екстазу,
мовчання померлих, яких ми любили безбожно.

Далі іди, пам’ятаючи пересторогу: не озирайся,
бо тоді доведеться повертатися знову в сюди,
бо тоді вже ніколи себе не позбудешся, Брате Я,
ані тіні своєї, не такої великої, щоб захистити
від спеки кохану чиюсь (бо своєї ніколи не матимеш),
не такої малої, щоби
день крізь день по ній не топталися натовпи —
натовпи псів, юрби майстрів, ангелів тлуми.

Кожний іде по собі.

Що за покару несуть оті в’язні зі срібного поля?
Обривають рясні пелюстки і ворожать, чи скоро додому,
і не знають, що Тут їх домівка, що Літо Господнє
всередині нас, —
білосніжний десант непокірної шляхти небесної,
музиканти і містики, воїни,
неповторні майстри самоспалення.

Вечірні бджоли на холодне скло
твоєї пам’яті сідали,
і коливалося воно,
і разом з ним гойдалось відображення:
собаки, червень, ангели і мед
вечірній, чистий та густий,
і час майбутній, у якому все збулося,
напророковане тобою юним;
а ще граційно танцювали
барвисті тіні тих усіх,
ким ти міг бути,
і сохло листя у книжках про Україну,
— таку загрожену тоді —
— таку загрозливу тепер —
те листя ти зривав на згадку,
про літо, назви для якого не існує, літо те
з великими собаками скляними,
що бігали довкіл газонів,
і, доторкаючись одна до одної, дзвеніли, —
неначе кришталеві хмари, як ім'я
твоє, коли воно зненацька з горизонтом сутикнеться;
і ти гукав собакам різнобарвним:
дзвеніть тихіше, любі пси,
вважайте на стовпи, і кам’яниці, і на поваплені гроби,
не відбивайте лап скляних та кришталевих вух,
не розбивайтеся!
І думав ти собі: які ж бо неслухняні ці собаки

із кольорового тонесенького скла;
живі були би чемними, але
втішатись маю ось такими, — і ти плакав,
у липні плакав і казав: живі собаки дуже чемні,
проте від смерті це не захистить.
І снувалися сни невідступно
коло Келії Чайної Троянди,
яка виросла в срібному полі сама;
мабуть, це неістотно, що ми вже забули, кому
присяглися дожити, і вижити, і пережити, —

але за кожним із нас —

безрукі клоуни, що сльози не витруть,
темні кімнати, яких ми боялися страшно,
недомальоване небо на аркушику в клітинку,

— ми ще повернемося, —
шепочемо,
— ми ще вернемося,
щоби приробити вам руки,
і витерти сльози,
які горіхами пахнуть, і Роком Новим, і Різдвом;
ми ще перейдем крізь вас, темні кімнати,
привітаємось із усіма, кого там зустрінемо, —

безрукі клоуни не посміхаються,
у темних кімнатах спалахує світло, —
вони вже все знають, вони знають,
що з усіх повертань це повернення в літо
обвуглених спогадів
є останнім;

ми повернемось — навчитися літу,
навчитися сонцю та місяцю,
навчитися говорити, казати "Сестра"
до принцеси лілеї,
навчитись кохати Сосну,
відчувати періоди,
більше не зраджуючи серця, ми ще встигнемо, —

— ви більше нікого не зустрінете —
— ви не повернетесь більше ніколи —
сповіщає сапфіровий птах,
і ми розуміємо його мову,
і ми розуміємо, що нарешті довідались
правду.

1979—2000